

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора філологічних наук, професора О. Ю. Карпенко

на дисертацію Гідори Алли Леонідівни

«Терміносистеми правових актів ЄС

(на матеріалі англійської, німецької, французької та української мов)»,

представленої на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних

наук зі спеціальності 10.02.15 – загальне мовознавство

Як справедливо зазначає дисертантка, інтеграційні процеси, які відбуваються у зовнішній політиці України в умовах сьогодення, знаходять своє відображення у лексичному фонді мови, зокрема у термінології, що є актуальним, оскільки сприяє виявленню запозиченої нової термінології в українській правовій терміносистемі.

Матеріал дослідження становлять слугували фахові тексти права ЄС загальним обсягом 3314 сторінок. Такий обсяг проаналізованого матеріалу дає всі підстави вважати як вибірку, так і результати проведеного дослідження репрезентативними.

Мета роботи, її завдання, об'єкт та предмет дослідження є науково обґрунтованими та допомогли авторці схарактеризувати правову систему ЄС у сучасних гуманітарних розвідках; дослідити правові акти у системі фахової мови права ЄС; описати жанрово-стильові риси правових актів ЄС; окреслити тенденцію до мовної економії у фахових текстах ЄС; вдосконалити методику дослідження правових актів ЄС на матеріалі англійської, французької, німецької та української мов; схарактеризувати екстралінгвальну та вербальну організацію правових актів ЄС на матеріалі англійської, німецької, французької та української мов; визначити термінологічну лексику як складову фахових правових текстів ЄС; дослідити продуктивні словотвірні моделі та структурні типи термінів у межах терміносистеми правових актів ЄС; проілюструвати можливості кореляції та

адаптації українського правничого поля до сучасних юридичних тенденцій ЄС.

Дисертація А.Л. Гідори відзначається й науковою новизною, про що свідчать результати дослідження. Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну. По-перше, заслуговує наукової уваги схарактеризовано автором особливості фахової мови ЄС, з'ясовано місце правових актів у складі фахової мови права ЄС. По-друге, цінним з філологічної точки зору, описано специфіку термінології ЄС як інтеграційної терміносистеми, визначено тенденції до мовної економії у фахових текстах ЄС. По-третє, цінним в теоретичному та прикладному аспектах є з'ясовані в роботі жанрово-стильові особливості правових актів ЄС. Вперше схарактеризовано інформативність фахових текстів права ЄС через показники ентропії; виявлено типи термінологічних паралелей у межах терміносистеми правових актів ЄС на матеріалі англійської, німецької, французької та українських мов. Вважаємо, що елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

Розроблена авторкою комплексна методика, що базується на інтегративному системному методологічному підході, згідно з яким терміносистема права ЄС є мовною моделлю відповідної спеціальної сфери, основною характеристикою якої є системність (мовна, логічна, термінознавча). Такий підхід зумовив вибір належних методів і прийомів: методу наскрізної вибірки; компонентного аналізу; аналізу словникових дефініцій; описового методу; методу семного аналізу; дистрибутивного аналізу; структурного методу. Кількісний аналіз здійснювався на різних етапах дослідження для визначення універсальності або специфічності процесів та явищ у терміносистемі права ЄС.

Застосований підхід допоміг А.Л. Гідорі отримати вагомий для розвитку загального мовознавства і термінознавства результати, що зумовлює теоретичне значення розвідки.

Серед основних надбань розвідки виділяємо класифікацію термінологічної як складника правових актів ЄС на такі групи: 1) терміни правової системи ЄС; 2) номенклатурні одиниці, що позначають назви програм, документів тощо, специфічних для фахової мови права ЄС; 3) загальнонаукові терміни, що містять терміни із загальним значенням; 4) загальноповивана лексика. Відповідно до тематичного критерію авторка класифікує терміни правої системи ЄС на 5 груп: 1) фахова лексика на позначення приєднання або вступу до Євросоюзу; 2) фахова лексика, що позначає належність до Євросоюзу; 3) фахова лексика на позначення політики ЄС; 4) фахова лексика на позначення фінансових, економічних понять та установ; 5) фахова лексика на позначення органів, комітетів, комісій Євросоюзу.

Позитивне враження справляє лінгвістична обізнаність авторки дисертації та її дослідницькі здібності, уміння переконливо викласти власну точку зору. Розв'язуючи поставлені в дослідженні завдання, дослідниця висловлює нові та оригінальні думки, робить цікаві у науковому відношенні спостереження. Зрілим є також висновок про можливість кореляції та адаптації українського правничого поля до сучасних юридичних тенденцій ЄС.

Структура роботи може бути схвалена як така, що логічно підпорядковується поставленій меті, композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що успішно вирішуються. Основні теоретичні положення та висновки, виклад яких є чітким і прозорим, добре аргументовані та підкріплені доречними прикладами. Положення, які виносяться на захист, є переконливо доведеними, впливають з логіки проведеної роботи, підтверджують чіткість та послідовність викладу основних результатів дослідження й не викликають жодних заперечень.

Дисертантка одержала нові, цінні для сучасної теорії англійської мови результати, переконливо обґрунтувала їх. Праця містить наукову полеміку, висуває цілу низку цікавих думок та положень. Самостійність проведеної роботи не викликає жодного сумніву.

Автореферат та публікації авторки повністю відбивають зміст дисертації. На користь дисертантки свідчить й значна апробація результатів дослідження. Так, А. Л. Гідора виступила з доповідями на восьми наукових конференціях, сім з яких – міжнародні, за результатами розвідки було опубліковано вісім одноосібно виконаних статей. Валідності висновків та глибини аналізу матеріалу сприяв значний обсяг вітчизняної та зарубіжної літератури з проблематики дослідження, опрацьований дисертанткою. Список використаної літератури нараховує 281 позиція.

Констатуючи належний рівень виконання дослідження, уміння авторки оперувати основними і неосновними поняттями заявленого напрямку, володіння визначеними методами дослідження, зазначимо, що дисертація, яка розглядається, дає ґрунт для роздумів та дозволяє висловити авторці деякі побажання на майбутнє щодо поліпшення оформлення результатів наукового пошуку:

1. Дисертантка послуговується поняттям **ентропія**. Бажано було б, щоб детальніше зупинилась на цьому явищі у проекції на фахові тексти права ЄС.

2. Авторка ретельно підійшла до визначення фахової лексики терміносистем права ЄС. Хотілося б почути думку авторки, які риси є специфічними саме для цієї сфери знання.

3. Хотілося б також почути відповідь щодо причин домінування структурної моделі N+N.

Зроблені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки дисертації, вони не стосуються змісту основних положень дослідження і не ставлять під сумнів достовірність отриманих результатів та сформульованих теоретичних висновків. Спираючись на загалом позитивні висновки стосовно кожного з вищенаведених пунктів, вважаю за доцільне

підсумувати свій відгук висновком про відповідність опрацьованої дисертації вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, а саме «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567. Отож, у цілому, дисертаційне дослідження «Терміносистеми правових актів ЄС (на матеріалі англійської, німецької, французької та української мов)» повністю відповідає вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, а його авторка – Гідора Алла Леонідівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.15 – загальне мовознавство.

Офіційний опонент –
доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
граматики англійської мови
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

О. Ю. Карпенко

